

Ю. І. МАЙЛОВСЬКА
В. В. КОРНЄЄВ

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ДЕПОЗИТНИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

У статті розглянуто сутність депозитних послуг. Вказані переваги та недоліки розміщення депозиту. Висвітлено сучасний стан ринку депозитних послуг. Зазначені лідери та аутсайтери ринку депозитів. Викладено проблемні аспекти розвитку депозитних послуг в Україні.

Ключові слова: банківська система, депозитні послуги, депозити фізичних осіб, депозити юридичних осіб, депозитний портфель, недовіра до банків, мультивалютні внески.

СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ И ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ДЕПОЗИТНЫХ УСЛУГ В УКРАИНЕ

В статье рассматривается сущность депозитных услуг. Указаны преимущества и недостатки размещения депозита, лидеры и аутсайдеры рынка депозитов. Освещено современное состояние рынка депозитных услуг. Изложены проблемные аспекты развития депозитных услуг в Украине.

Ключевые слова: банковская система, депозитные услуги, депозиты физических лиц, депозиты юридических лиц, депозитный портфель, недоверие к банкам, мультивалютные вклады.

MODERN STATUS AND PROBLEMS OF DEPOSIT SERVICE IN UKRAINE

The article discusses the nature of deposit services. It outlines the advantages and disadvantages of placing the deposit. We review the current state of the market deposit services. Above are the leaders and outsiders of the deposit market. Also shown on the problematic aspects of deposit services in Ukraine. Nowadays the deposit market in Ukraine is able to stabilize after the global financial crisis. The number of deposits in Ukraine increased, the development of deposit operations is occurred. This is evidenced by the restoration of confidence in the banking sector. The article deals with the nature and purpose of deposit services they provide. Lists the features that are natural and legal persons placing their money on deposit. These advantages and disadvantages of deposit. The modern state of the market deposit services, including: increase in individual deposits in Ukrainian banks in 2012; currency composition of total deposit portfolio of Ukraine. These leaders and outsiders of the deposit market. Presents the problematic aspects of deposit services in Ukraine, among which is the main customer distrust in the stability and reliability of banks and foreign exchange jumps.

Keywords: banking, deposit services, retail deposits, corporate deposits, deposit portfolio, distrust of banks, multi contributions.

Постановка проблеми. Успішний розвиток вітчизняної економіки як на макро-, так і на мікрорівнях залежить від прогресу в банківській системі, передусім від її здатності генерувати необхідні обсяги кредитних ресурсів. З іншого боку, в сучасних умовах посилюється ощадна активність населення і банки отримують змогу залучити більшу частину заощаджень.

Загальновідомою аксіомою вважається положення про те, що «кров'ю» сучасної економіки є грошові потоки, одне з джерел наповнення яких становлять депозитні вклади громадян та підприємств. З іншого боку, депозитні вклади дають їх власникам досить поширений в усьому світі вид пасивних доходів – проценти.

Актуальність теми зумовлена роллю депозитних операцій банків як вирішального фактора стабільності банківської системи в сучасних умовах нестачі ресурсів.

Аналіз досліджень і публікацій. Даній темі сьогодні приділяють багато уваги спеціалісти і науковці. Значну увагу темі депозитів приділяли такі видатні зарубіжні вчені, як А. Маршал, А. Сміт, П. Роуз, а також вітчизняні науковці: М. Алексеєнко, О. Барановський, О. Дзюблук, А. Мороз, О. Огієнко, М. Савлук. У своїх працях вони розглядали економічне значення депозитних операцій, їх вплив на ресурсну базу банку, технологію проведення депозитних операцій з фізичними та юридичними особами, але недостатньо уваги приділено саме проблемам розвитку та функціонування депозитного ринку України.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження депозитних банківських послуг в

сучасних умовах та проблемних аспектів, які гальмують розміщення депозитів в Українських банках.

Виклад основного матеріалу. Практика функціонування комерційних банків охоплює величезний спектр різноманітних послуг, що надаються цими інститутами на фінансовому ринку. Особливе місце серед них належить депозитним послугам.

Депозитні банківські послуги належать до пасивних операцій банківської установи, тобто це операції, за допомогою яких банки формують свої грошові ресурси для проведення кредитних, інвестиційних та інших активних операцій.

Метою надання депозитних послуг є:

- залучення коштів для подальшого їх розміщення в активні операції;
- залучення коштів для поповнення ліквідності з метою розрахунків за зобов'язаннями.

Депозит (вклад) – це кошти (в готівковій або безготівковій формі у національній або іноземній валюті, або у вигляді банківських металів), які банк прийняв від вкладника (або які надійшли для вкладника) на договірних засадах на визначений строк зберігання чи без зазначення такого строку (під процент або дохід в іншій формі) і підлягають поверненню вкладнику відповідно до законодавства України та умов договору [5].

Розміщення грошових коштів у депозити для фізичних та юридичних осіб дає можливість:

- одержання стабільного доходу в національній та іноземній валюті у вигляді відсотку і на фіксований термін;
- встановлення оптимальних термінів виплати відсотків за внесок (щомісяця, щокварталу або після закінчення терміну дії депозитного договору);
- збільшення суми внеску протягом терміну дії депозитного договору залежно від умов договору;
- одержання гарантії своєчасного повернення коштів;
- використання депозитних коштів протягом терміну дії в якості забезпечення за необхідності одержання кредиту.

Для банківських установ депозитні операції є необхідними, оскільки надають банкам фінансові ресурси для здійснення своєї діяльності, підтримання поточної ліквідності тощо.

Водночас депозитні операції мають певні вади. По-перше, депозитне залучення коштів пов'язане зі значними маркетинговими зусиллями, грошовими та матеріальними витратами банків. По-друге, одну частину залучених коштів банки повинні зберігати в Національному банку України, а за іншу здійснювати платежі до Фонду гарантування вкладів фізичних осіб. По-третє, депозитне залучення коштів залежить в основному від ініціативи потенційних вкладників, а не від банку, якому часто буває важко, а то й неможливо здійснити оперативне залучення коштів у вклади.

Розвиток депозитного ринку в Україні залежить від процесів, які відбуваються на грошово-кредитному ринку та в економіці загалом. Депозитний ринок віддзеркалює загальний стан і тенденції грошово-кредитного ринку, вплив на нього інфляційних процесів та тенденцій до зростання грошових доходів населення [3].

Для того, щоб розкрити сучасний стан ринку депозитних послуг варто розглянути приріст вкладів фізичних осіб в українських банках в 2012 році. За даними НБУ (рис. 1), вересень 2012, так само як і попередній місяць, відзначився приростом строкових вкладів українців у банківських установах. Щоправда, порівняно з серпнем 2012 приріст цей був на 2 млрд грн менше. Однак обсяг коштів на рахунках до запитання у вересні 2012 виріс на 323 млн грн, на відміну від попереднього місяця, коли він скоротився одразу на 1,8 млрд. Тож загальний приріст коштів українських вкладників у банках у вересні 2012 майже не відрізнявся від серпневого і становив 4,4 млрд грн.

Станом на 1.10.2012 р. валютна структура загального депозитного портфелю України на 57% (303,5 млрд грн) складалась з гривневих вкладів, 43% (233,5 млрд грн) становили вклади в іноземній валюті (рис. 2).

Однак, протягом жовтня відбулося зниження гривневого депозитного портфелю до

299,5 млрд грн, тоді як валютні депозити зросли до 399,9 млрд грн (станом на 1.11.2012 р.) (рис. 3).

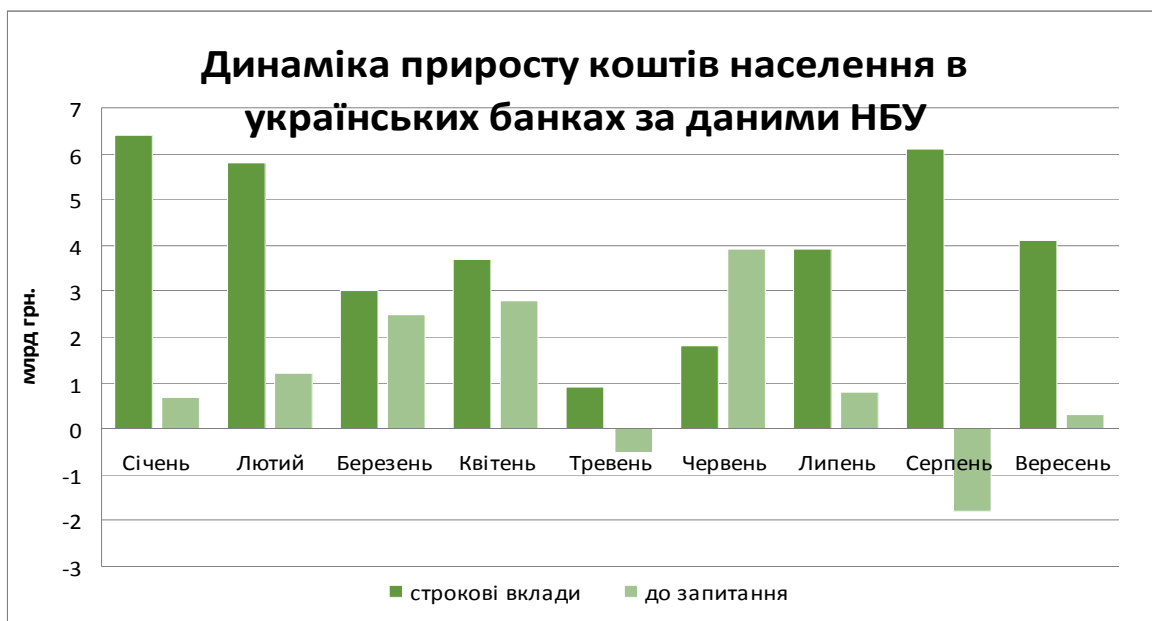

Рис. 1. Динаміка приросту коштів населення в українських банках за 2012 рік [4]

Рис. 2. Структура депозитів за валютами 01.10.2012 р. [6]

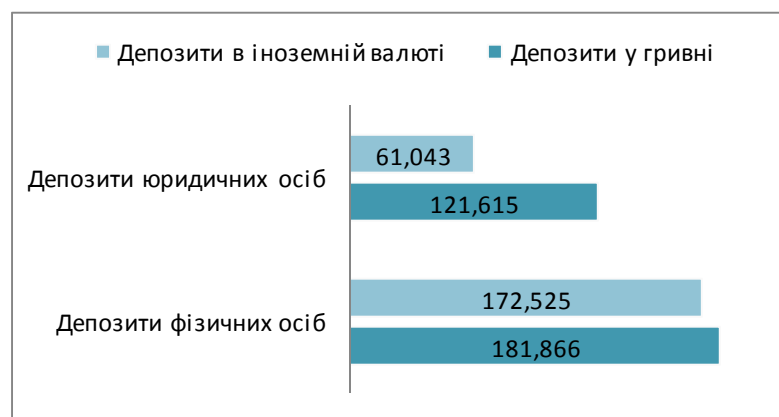

Рис. 3. Структура депозитів за валютами 01.10.2012 р. [6]

У депозитному портфелі юридичних осіб гривневі депозити суттєво випереджають обсяг валютних, що пов'язано з відсутністю валютних доходів у більшості юридичних осіб-вкладників і високою часткою поточних депозитів.

Таким чином, строкові грошові внески населення є основою стабільності банківської системи та прибутковості банків. Головна конкурентна боротьба на ринку банківських ресурсів точиться саме за цей сегмент клієнтів, про що свідчать високі ставки за депозитами фізичних осіб.

Лідерами ринку депозитів за абсолютним приростом загального депозитного портфелю за 3 квартали 2012 року були: «Приватбанк» (11308 млн грн), «Дельта банк» (4673 млн грн), «Сбербанк Росії» (3905 млн грн).

Найбільше скорочення депозитного портфелю в гривнях з початку 2012 року зафіксоване у наступних банках: «Промінвестбанк» (-2693 млн грн), «ПУМБ» (-2489 млн грн), «Укрсиббанк» (-1916 млн грн) [1].

Однією з проблем розвитку депозитних послуг є недовіра клієнтів до стабільності та надійності роботи банків.

Зберігати гроші вдома традиційно не тільки небезпечно, але й не вигідно. Сьогодні банки пропонують багато програм депозитних вкладів. Одні манять високими процентними ставками, інші – короткими термінами та можливістю одразу одержати відсотки, треті – обіцяють додаткові бонуси. Тоді виникає бажання покласти гроші на депозит у банк. Зазвичай, перше, що цікавить вкладника, – це надійність банку. Найбільш стабільними вважаються банки з іноземним і державним капіталом. Серед іноземних лідерів варто відзначити «Райффайзен Банк Аваль», «Креді Агріколь Банк», «Астра Банк», «Правекс Банк» [2].

Ще однією проблемою є валютні «стрибки». У Європі криза, в Америці чергові вибори, в Україні свої проблеми. Вкладнику складно визначитися, в якій валюті зберігати гроші. Тому найбільш зручним є внесок, який дозволяє міняти валюту – мультивалютний. Він, на думку експертів, сьогодні найбільш привабливий на ринку. Наприклад, вкладник розміщує в банку 10 тис. гривень під 20%. Припустимо, через деякий час курс долара в обмінниках почав зростати. Не треба панікувати, забираючи депозит і втрачаючи відсотки. Досить лише змінити валюту вкладу. Оформити подібний депозит може кожен, хто має вільні кошти в розмірі від 1000 гривень і більше, а термін вкладу можна обрати від трьох місяців і до року. Для прикладу, у вересні вклад «Мультивалютний» запропонував «Астра Банк», і вже сьогодні в банку констатують високий інтерес до цієї програми.

Висновки. Чим стабільніша економіка в країні і послідовніша фінансова політика державних органів та фінансових установ, тим більша довіра осіб, які володіють тимчасово вільними коштами, і тим охочіше вони звертаються до банківських установ для укладання депозитних договорів та розміщення своїх капіталів.

Таким чином, за результатами проведеного дослідження можна побачити, що зараз депозитний ринок України перебуває у стані стабілізації після світової фінансової кризи. Відбувається розвиток вкладних операцій, зростає кількість депозитів на території України, збільшується обсяг строкових депозитів, що свідчило про відновлення довіри до банківського сектора.

Список використаних джерел

1. Банки-лідери і аутсайтери за приростом депозитів 2012 [Електронний ресурс] // Аналіз банків України. – Режим доступу : <http://bankografo.com>
2. Коршун О. Депозити та вклади [Електронний ресурс] / О. Коршун. – Режим доступу : <http://news.finance.ua>
3. Лютий І.О. Банківський маркетинг : [підручн. для студ. вищ. навч. закл.] / Лютий І.О. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 776 с.
4. Простобанк Консалтинг [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.prostobank.com>

5. Рябініна Л.М. Банківські операції : [навч. посібник] / Рябініна Л.М., Няньчук Н.Ю., Ухлічева Л.І. ; за ред. Рябініної Л.М. – Одеса : ОДЕУ, 2011. – 536 с.

6. Структура депозитів банків України [Електронний ресурс] // Аналіз банків України. – Режим доступу : <http://bankografo.com>

УДК 336

А. О. МАКСАКОВА
Л. М. АЛЕКСЕЄНКО

ОСНОВНІ ЕТАПИ І ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО ПЛАНУВАННЯ

У статті досліджено сучасні процеси фінансового планування на підприємстві та його основні етапи. Також наведено основні завдання фінансового планування. Запропоновано використовувати ERP-системи для ефективної діяльності підприємств.

Ключові слова: фінансове планування, завдання фінансового планування, платіжний календар, бізнес-план, етапи фінансового планування.

ОСНОВНЫЕ ЭТАПЫ И ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ ФИНАНСОВОГО ПЛАНИРОВАНИЯ

В статье исследованы современные процессы финансового планирования на предприятии и его основные. Также приведены основные задачи финансового планирования. Предложено использовать для эффективной деятельности предприятий ERP-системы.

Ключевые слова: финансовое планирование, задачи финансового планирования, платежный календарь, бизнес-план, этапы финансового планирования.

THE MAIN STAGES AND TRENDS OF FINANCIAL PLANNING DEVELOPMENT

The article examines the contemporary processes of financial planning at the company and its principal. There are basic objectives of financial planning. Financial Planning is a process of systematic training of management decisions that directly or indirectly affect the amount of financial resources, sources of coordination and direction of use in accordance with the production, marketing plans, as well as the magnitude of the performance of enterprises in the plan period and to ensure the tasks most rational way. Financial planning is important in the system of financial management, which includes planning, organization, motivation and control of the enterprise. Objects of financial planning are: the movement of financial resources; financial relationships that occur in the formation, distribution and use of financial resources; cost ratio, which are formed as a result of resource allocation. There are the following types of financial planning: financial planning perspective, the current financial planning and operational financial planning (budgeting).

Keywords: financial planning, financial planning tasks, billing calendar, business plan, financial planning stages.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Значне скорочення платоспроможності, обсягів реалізації продукції та прибутковості суб'єктів господарювання призводить до необхідності удосконалення організаційних форм управління підприємствами, забезпечення оптимального формування та ефективного використання усіх видів ресурсів, пошуків шляхів зміцнення стабільності господарюючих структур. Саме фінансове планування є ефективним процесом щодо управління господарською діяльністю підприємств. Але, відзначимо, що сьогодні перед суб'єктами господарювання постає проблема удосконалення системи фінансового планування, що пов'язані з необхідністю забезпечення високої гнучкості, мобільності та контролю за його здійсненням в умовах швидких змін зовнішнього середовища та підвищення обсягів фінансових ризиків [5, с. 520]. За невизначених умов господарювання ефективність роботи вітчизняних підприємств багато в чому залежить від стану внутрішньофірмового планування. Чим вищий рівень невизначеності, що є наслідком нестабільності в суспільстві, тим більшого значення набуває планування. Аналіз останніх досліджень і публікацій, де започатковано розв'язання даної проблеми. Поняття фінансового планування розглядали такі вчені, як Слав'янюк Р.А. [9], Гриньова В.М. [4], Бандурка О.М. [2], Коробов М.Я. [2], Коюда В.О. [4], Орлов П.І. [2], Філімоненков О.С. [10], Гранатуров В.М. та Шевчук О.Б. Значний внесок у розробку теоретико-методологічних основ про